

ÇHC Portakal – Narenciye Raporu

Pekin Ticaret Müşavirliği
Mart 2024

ÇHC PORTAKAL PAZARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Giriş:

Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) uzun yıllardır dünya turunçgiller üretiminde ilk sırada yer almaktadır. Ülke turunçgiller grubu içerisinde portakal üretiminde %24'lük bir payla Brezilya'nın ardından ikinci sırada gelirken, mandarinde %74'lük bir paya sahiptir. Nitekim, mandarin meyvesi ismini, ülkenin resmi dili olan Mandarin Çincesinden almaktadır.

Dünya portakal üretiminde 2021/22 sezonunda önde gelen ülkeler üretim paylarına göre sırasıyla; Brezilya (%34), Çin (%16), AB (%12) ve Meksika (%9) olmuştur. Türkiye 1,8 milyon tonluk üretim miktarı ile dünya portakal üretiminde 7. sırada yer almıştır.

ÇHC portakal üretiminde Brezilya'nın ardından ikinci sırada, portakal ihracatı sıralamasında Türkiye'nin ardından 11. sırada, dünya portakal ithalatında ise 228 milyon dolarlık ithalatıyla 7. sırada gelmektedir.

Turunçgiller, üretim bölgesi olarak Akdeniz'de yoğunluk gösterse de bugün hem Kuzey hem de Güney Yarımküre'de üretimi yapılmaktadır. Kuzey Yarımküre'de üretimi yapılan turunçgiller “kış turunçgilleri” olarak adlandırılmakta olup, üretim sezonu Ekim/Kasım aylarında başlayıp, Mayıs/Haziran aylarına kadar sürmektedir. Güney Yarımküre'de üretilen turunçgiller ise “yaz turunçgilleri” olarak adlandırılmaktadır ve üretim sezonu Nisan/Mayıs aylarında başlayıp, Kasım/Aralık aylarına kadar sürmektedir. (*)

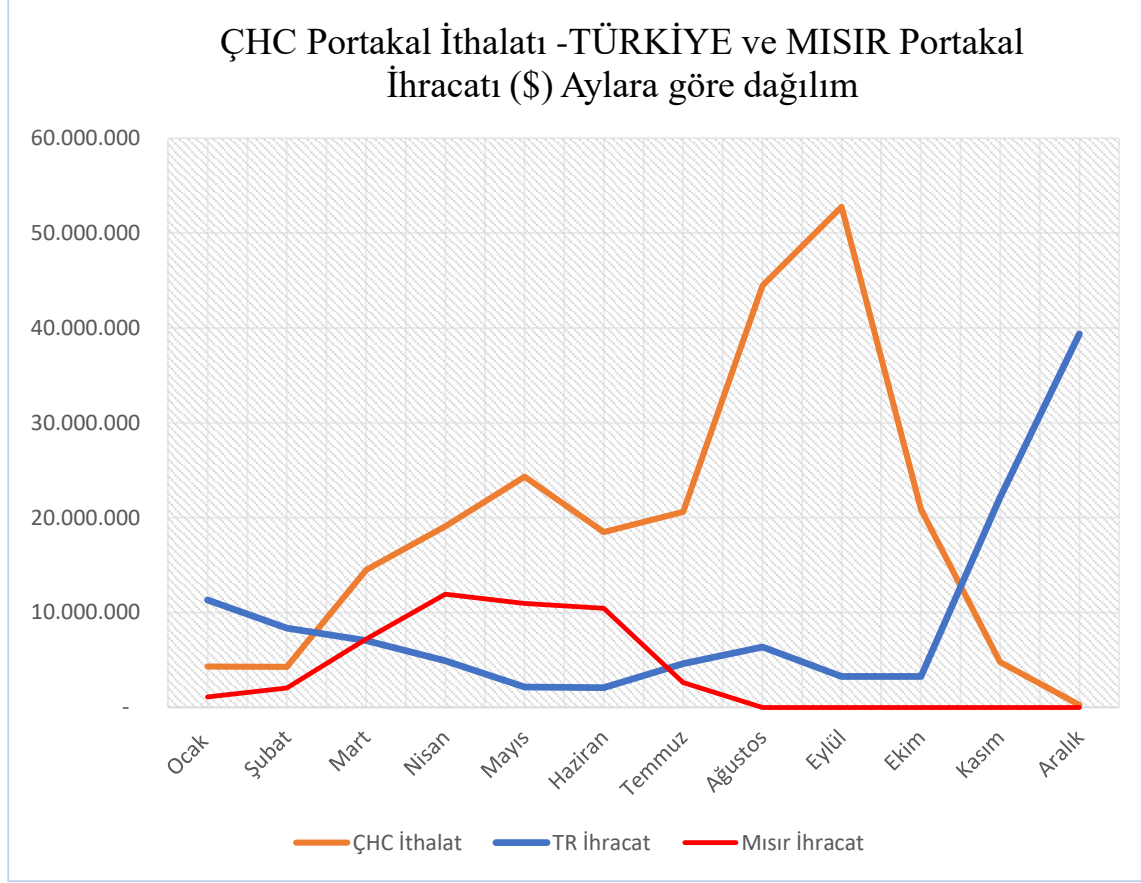
ÇHC'nin 228 milyon Dolarlık ithalatı bu ülkeyi cazip bir pazar olarak öne çıkarmaktadır. Ancak, Türkiye ile ÇHC arasında narenciye ihracatına ilişkin bir Bitki Sağlığı Protokolü bulunmadığı için, bu aşamada ülkemizden Çin'e portakal ihracatına imkan sağlayacak bir hukuki zemin de mevcut değildir. Tarım ve Orman Bakanlığımızın sözkonusu Protokolün imzalanmasına yönelik girişimlerine uzun yıllardır, ÇHC tarafından olumlu bir yanıt alınamamıştır.

ÇHC'ye yönelik turunçgiller ihracatımızın önündeki önemli bir zorluk da, bu ülkenin ithalatının dönemsel yapısından kaynaklanmaktadır. ÇHC'nin narenciye üretiminin yapıldığı Jiangxi, Guangxi, Hunan ve Hubei eyaletleri ülkemizle aynı paralelde yer almaktadırlar. Bu itibarla, ülkemizin ihracatının en güçlü olduğu Kasım-Mart dönemi ÇHC'de de narenciye hasadının yapıldığı, ithalatın ise doğal olarak en düşük olduğu dönemdir.

ÇHC'nin portakal ithalatının %88'lik bölümü, ülkemizin ihracatının en düşük olduğu Nisan-Ekim döneminde yapılmaktadır. Çin'in en fazla portakal ithalatı yaptığı bu dönemde ülkemizin portakal ihracatının %23'ü yapılmaktadır. (Şekil-1)

Nitekim Çin'in ithalat yaptığı ülkeler arasında coğrafi olarak ülkemize en yakın enlemde bulunan, dolayısıyla mukayesenin anlamlı olacağı Mısır'ın Çin'e ihracatı da dönemsel olarak incelendiğinde benzer bir tablo ortaya çıkmaktadır. Mısır'dan ÇHC'ye yapılan ihracatın da %78'lik bölümü Nisan-Ekim döneminde gerçekleştirilmektedir. ¹

¹ (*) Bu bölümdeki veriler, “Citrus Fruit Fresh and Processed Statistical Bulletin (fao.org)”, “Tarım ve Orman Bakanlığı Turunçgiller Ürün Raporu-2022”, CHC Gümrük İdaresi GACC, “Trademap” ve “TÜİK ” istatistiklerinden derlenmiştir.

Şekil-1**Küresel Bakış- Dünya Portakal Ticareti****Tablo -1- En Fazla Portakal İhracatı Yapan İlk 20 Ülke (Milyon Dolar) (Trademap)**

Sıra	Ülke	2018	2019	2020	2021	2022
	Dünya	5,420,547	4,828,723	5,572,544	5,484,361	4,780,682
1	İspanya	1.323.452	1.246.243	1.447.739	1.442.232	1.224.007
2	Güney Afrika	819.166	667.053	797.863	808.620	762.669
3	Mısır	666.699	661.745	648.630	714.400	635.910
4	ABD	626.180	527.065	570.636	600.507	509.484
5	Hollanda	295.693	253.863	351.008	277.225	241.325
6	Avustralya	235.256	221.624	214.542	204.974	175.825
7	Yunanistan	161.715	125.995	186.740	184.842	143.942
8	İtalya	137.608	117.496	130.604	146.262	112,016
9	Portekiz	118.026	82.423	146.730	100.156	104.639
10	Türkiye	161.422	92.053	132.820	104.799	98.498
11	Çin	107.533	87.067	110.176	155.252	91.623
12	Fas	83.902	88.580	89.473	67.644	86.545
13	Hong Kong,	169.905	142.350	108.899	88.738	80.157
14	BAE	48.613	49.095	77.199	62.156	63.048
15	Şili	83.697	74.036	80.337	81.023	60.560
16	İran	30.509	58.724	56.881	48.990	52.821
17	Fransa	41.704	36.128	51.369	40.821	44.337
18	Hindistan	4.426	20.385	53.379	51.466	37.954
19	Meksika	28.016	22.594	24.019	29.003	37.856
20	Almanya	30.409	22.988	25,426	27,463	19,165

Tablo-2 En Fazla Portakal İthalatı Yapan İlk 20 Ülke (milyon dolar) ()

Sıra	Ülke	2018	2019	2020	2021	2022
	Dünya	5,977,403	5,362,425	6,196,052	5,941,109	5,421,688
1	Fransa	456.440	404.860	494.373	455.908	416.919
2	Almanya	435.638	387.311	502.902	499.193	410.211
3	Hollanda	393.178	381.573	463.758	390.950	378.635
4	ABD	244.074	191.726	221.727	252.378	269.876
5	Hong Kong	368.434	344.759	301.033	261.342	244.453
6	S.Arabistan	212.934	208.865	224.937	237.513	230.690
7	Çin	436.798	399.223	313.514	264.900	228.244
8	Rusya	312.776	297.329	307.894	313.908	227.293
9	Kanada	213.846	177.677	200.066	207.923	225.501
10	B.Krallık	228.026	205.776	248.355	223.691	211.366
11	Kore Cum.	250.823	205.089	188.069	198.453	163.953
12	BAE	107.961	107.035	128.256	134.258	136.153
13	İtalya	137.498	126.453	210.289	104.902	135.938
14	Polonya	121.916	29.887	127.989	136.179	127.116
15	Bangladeş	71.018	84.537	134.618	132.708	121.000
16	Japonya	123.656	120.037	132.618	121.911	109.672
17	Malezya	76.624	80.917	82.576	101.052	109.251
18	Belçika	114.994	98.321	116.074	111.505	98.187
19	İspanya	143.604	114.205	185.319	139.663	97.811
20	Irak	111.952	81.391	80.597	86.615	83,026

Trademap**1. ÇHC'nin Portakal Dış Ticareti****Tablo-3 ÇHC'nin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 20 Ülke (2023)**

Sıra	Ülke	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Birim İthalat Değeri (\$)
1	G. Afrika	107,897,856	104,692,691	0.97
2	Mısır	58,634,807	46,369,570	0.79
3	Avustralya	24.221.211	36.146.553	1.49
4	ABD	19.520.051	33.600.820	1.72
5	İspanya	3.564.690	7.183.375	2.02
6	Zimbabve	555.680	469.313	0,84
7	Fas	193.950	294.086	1.52
8	Iran	1,680	3,175	1.89
	Toplam	214,589,925	228,759,583	1.07

(GACC İstatistikleri)

Tablo-4 ÇHC'nin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 20 Ülke

Sıra	Ülke	Miktar (kg)	Değer (\$)	Birim İhracat Değeri (\$)
1	Vietnam	26.175.495	29.826.390	1.14
2	Hong Kong, Çin	9.849.370	18.818.940	1.91
3	Malezya	8.862.495	8.495.386	0,96
4	Filipinler	7.737.476	8.247.529	1.07
5	Tayland	3.970.200	4.782.198	1.20
6	Endonezya	3.603.536	4.291.064	1.19
7	Singapur	4.136.137	4.139.870	1.00
8	Rusya	3.338.871	3.459.340	1.04
9	Makao, Çin	1.372.614	517.578	0,38
10	Kanada	235.071	509.337	2.17
11	Bangladeş	501.132	370.963	0,74
12	Kırgızistan	152.133	228.202	1.50
13	BAE	114.228	206.957	1.81
14	Kamboçya	51.720	62.151	1.20
15	Macaristan	21.868	56.638	2.59
16	Kore, DPR	123.765	52.034	0.42
17	Timor	51.100	48.325	0.95
18	Kazakistan	91.751	41.822	0.46
19	Nepal	14.316	21.475	1.50
20	Katar	25.200	20.983	0.83
	Toplam	70.428.478	84.197.182	0,84

1.1 Ülkemizin ÇHC'ye Portakal İhracatına İlişkin Değerlendirme

Giriş bölümünde de belirtildiği üzere, ülkemizden ÇHC'ne portakal ihracatı yapılabilmesi için öncelikle Tarım ve Orman Bakanlığımız ile ÇHC ilgili birimi olan Gümrük İdaresi GACC arasında narenciye ihracatına ilişkin bir Bitki Sağlığı Protokolü'nün imzalanmış olması gerekmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığımız tarafından 2013 yılında ÇHC tarafına iletilen, 2023 yılında güncellenerek tekrar tevdi edilen turunçgiller zararlı risk analizi raporuna (ZRA) ilişkin olarak bugüne kadar Çin tarafından bir geri dönüş olmamıştır.

Tarım ve Orman Bakanlığımız ve Pekin Büyükelçiliği Tarım Müşavirliği'nin uhdesinde yürütülmekte olan sürece ilişkin olarak, bu ürün grubunda Çin'e ihracatımızın önünde en önemli engel olması nedeniyle konu Müşavirliğimizce de takip edilmekte, ÇHC' yetkili makamları ile temaslarımızda gündeme getirilmektedir.

2023 yılı itibariyle, ÇHC'nin başta Güney Afrika Cumhuriyeti (GAC) olmak üzere, Mısır, Avustralya, ABD, İspanya, Zimbabve, Fas ve İran dahil, toplam **8 ülkeden** portakal ithalatı bulunmaktadır. Ek-1'deki listenin incelenmesinden de görüleceği üzere, **18 ülkenin** ÇHC ile turunçgiller ihracatı için imzalanmış Bitki Sağlığı Protokolü mevcuttur. Bahsekonu ülkeler, Pakistan, Laos, Tayland, İsrail, İran, Mısır, Fas, GAC, GKRY, İspanya, İtalya, ABD, Arjantin, Peru, Uruguay, Şili, Avustralya, Yeni Zellanda'dır. Söz konusu protokollerin mevcudiyetine karşın, gerekli fiyat, kalite ve pazarın diğer taleplerini karşılayamayan 10 ülkeden ÇHC'ye ihracat yapılmadığı görülmektedir.

ÇHC 2022 Aralık ayında Uruguay'la, 2023 Mayıs ayında ise Zimbabve ile protokol imzalamış, bu ülkeler de ÇHC'ne narenciye ithal edilebilecek ülkeler arasına girmiştir. Diğer taraftan Tayvan bu ülkeden yapılan sevkiyatlarda rastlanan zararlılar gerekçe gösterilerek listeden çıkarılmıştır.

Önceki bölümlerde de ifade edildiği üzere, ülkemizin narenciye hasat döneminin ÇHC'nin ithalat yaptığı dönemle uyuşmamasına karşın, portakal ihracatımızın yüksek olduğu Ekim - Şubat dönemi birim ihraç fiyatlarımızın, bu dönemdeki temel tedarikçi olan ABD ve Mısır'ın fiyatlarından daha düşük olduğu görülmektedir. Bu husus ÇHC'ye portakal ihracatında rakibimiz olan ülkelere karşı en önemli avantajımızdır.

Bahsekonu dönemde **İran** sadece Mart ayında 3.000 Dolar tutarında, **İspanya** sadece Mart ayında 53.00 Dolar tutarında, **Fas**, yine sadece Mart ayında 66 bin Dolar tutarında ihracat yapmıştır.

Ülkemizin ihracatının yüksek olduğu Ekim - Mart döneminde ise ÇHC bu dönemdeki **47 milyon Dolarlık ithalatının % 98'ini GAC (%53) , Mısır (%28) ve ABD (%17)'ye** yapmıştır.

Sözkonusu dönemde, bu üç ülkenin ÇHC'ye ihracat birim fiyatları (CIF olarak), ülkemizin aynı dönemdeki ihracat birim fiyatları da (FOB) olarak aşağıdaki tablo ve grafiklerde gösterilmektedir.

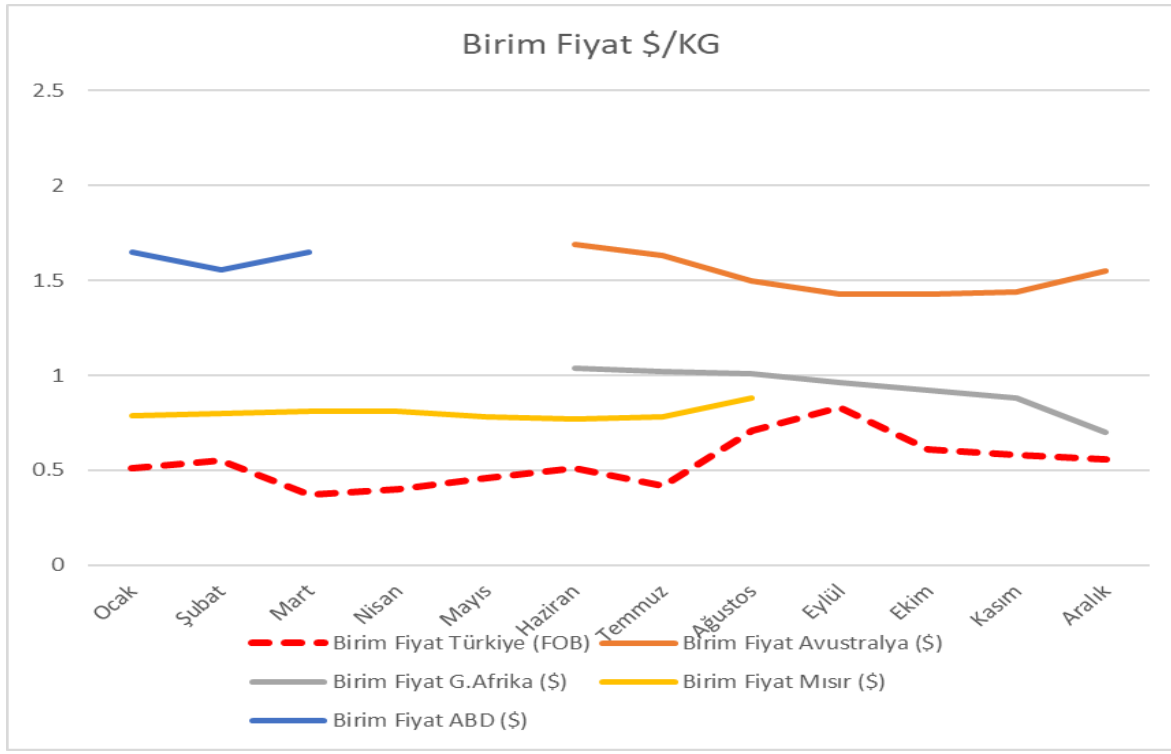
Öte yandan, ülkenin en fazla portakal ithal ettiği ülkeler arasında 4. sırada yer alan ABD, ÇHC'nin bu ülkenin güvenlik mülahazaları ile Çin'e karşı önlem aldığı (Section 301) 2018 yılından bu yana bu ülkeden yapılan portakal ithalatına %30 ilave gümrük vergisi getirmiştir. Bazı ABD'li firmalara istisna tanınan bu vergi uygulanmasa da, ÇHC ABD'nin Section 232 kapsamındaki önlemlerine misilleme olarak ABD menşeli portakal ithalatına MFN'in üzerine % 15 vergi uygulamasına devam etmektedir.

Tablo-5 - ÇHC 2023 Portakal İthalatı – Birim Fiyat Tablosu

Aylar	ÇHC Miktar İthalat	ÇHC İthalat (\$)	Mısır (\$)	G.Afrika (\$)	Avustralya (\$)	ABD (\$)	Türkiye Miktar	Türkiye İhracat (\$)	Birim Fiyat Çin (ith)	Birim Fiyat Türkiye (FOB)	Birim Fiyat Avustralya (\$)	Birim Fiyat G.Afrika (\$)	Birim Fiyat Mısır (\$)	Birim Fiyat ABD (\$)
Ocak	3,336,676	4,312,608	1,090,955	-	-	3,221,653	22,401,913	11,341,316	1.29	0.51	-	-	0.79	1.65
Şubat	4,018,155	4,277,285	2,062,380	-	-	2,148,273	15,256,854	8,373,835	1.06	0.55	-	-	0.8	1.56
Mart	13,311,462	14,500,792	7,207,878	-	-	7,239,812	18,915,281	7,052,484	1.09	0.37	-	-	0.81	1.65
Nisan	18,684,530	19,082,997	11,942,182	-	-	144,781	12,255,534	4,906,395	1.02	0.4	-	-	0.81	
Mayıs	21,273,724	24,328,084	10,939,593	-	-	-	4,692,971	2,161,204	1.14	0.46	-	-	0.78	
Haziran	18,135,648	18,488,329	10,458,233	241,947	426,561	-	4,135,873	2,098,576	1.02	0.51	1.69	1.04	0.77	
Temmuz	18,498,333	20,604,700	2,624,179	11,198,218	6,465,994	-	11,105,463	4,626,280	1.11	0.42	1.63	1.02	0.78	
Ağustos	39,654,155	44,469,018	44,170	30,531,434	13,893,414	-	8,951,516	6,370,104	1.12	0.71	1.5	1.01	0.88	
Eylül	51,739,640	52,748,606	-	43,288,381	9,460,225	-	3,933,643	3,263,521	1.02	0.83	1.43	0.96	-	
Ekim	21,037,155	20,888,297	-	16,421,956	4,216,170	-	5,387,230	3,273,713	0.99	0.61	1.43	0.92	-	
Kasım	4,727,962	4,785,013	-	2,992,937	1,572,934	-	37,876,996	22,111,979	1.01	0.58	1.44	0.88	-	
Aralık	172,485	273,854	-	17,818	111,255	127,545,19	69,867,814	39,368,087	1.59	0.56	1.55	0.7	-	1.93
	214,589,925	228,759,583	46,369,570	104,692,691	36,146,553	25,509,038	214,781,088.00	114,947,494	1.07	0.54				

Kaynak : GACC

Şekil -2

ACC

2. ÜLKE PAZARINA GENEL BAKIŞ

Uzun yıllar süren istikrarlı büyümenin ardından Çin'in narenciye üretiminin 2023/24 sezonunda da artmaya devam etmesi ve elma gibi diğer meyvelerin önünde en yaygın üretilen meyve olması beklenmektedir. Olumlu hava koşulları ve önceki yıllarda yaşanan yeşillenme hastalığının ardından toparlanan üretim alanları sayesinde, 2023/2024 sezonunda tüm narenciye mahsullerinden (portakal, mandalina, tanjerin, greyfurt, pomelo) güçlü bir verim alınabileceği öngörülmektedir. Tüketicilerin fiyata duyarlılıkları artarken, talepte de artış beklenmektedir.

Şekil 3: Çin'in Narenciye Üretimi

(Kaynak: Çin İstatistiksel Yıllığı, 2023, çizelge yapılmış ile ATO Guangzhou)

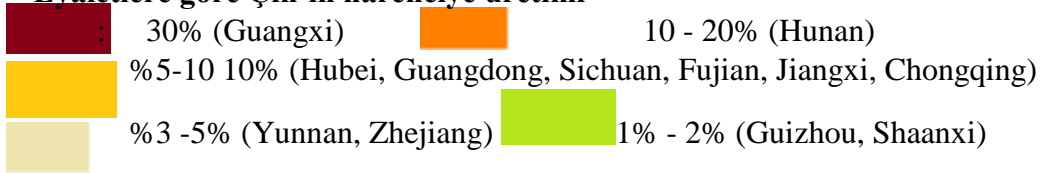
Çin'in narenciye üretiminin yaklaşık % 30'u Guangxi Eyaletinde yapılmaktadır. Hunan ve Hubei eyaletleri portakal üretiminin % 20'sini karşılamaktadır. Jiangxi eyaleti ülkenin en büyük portakal yetiştirme alanı olup, Fujian, Guangdong, Guangxi ve Jiangxi'de üretilen pomelolar ülke çapında önemli paya sahiptir. Siçuan ve Çongçing'de geç hasat portakal ve mandalin üretilmektedir. Yunnan eyaleti birden fazla narenciye türü üretmeye uygun olup, gelecek vaat eden başka bir eyalettir. Saanxi ve Guizhou eyaletlerinde de önemli bir potansiyel mevcuttur.

Şekil 4: Narenciye Yetiştiriciliği yapılan Alanlar (2022)

(Kaynak : Çin İstatistiksel Yıllığı 2022, ATO)

Eyaletlere göre Çin'in narenciye üretimi

Üretim

2023/24 sezonunda portakal üretiminin 7,63 milyon tona ulaşması beklenmektedir. En fazla portakal üretimi olan Jiangxi eyaletindeki üretimin bu yıl yüksek yağış miktarına bağlı olarak %15 oranında artması beklenmektedir. Bununla birlikte yine yüksek yağış nedeniyle Jiangxi bölgesindeki ürünlerin kalitesinde, bilhassa brix değerlerinde düşüş beklenmektedir. Diğer taraftan, Hunan ve Hebei eyaletlerinde daha düşük asidite ve daha yüksek kalite alınması beklenmektedir.

Fiyatlar

Paketleyiciler ve distribütörler özellikle Temmuz Eylül dönemindeki yoğun yağışlara bağlı olarak fiyatların %15 oranında düşeceğini ve buna mukabil, yine yağışlara bağlı olarak brix seviyelerinin de azalacağını tahmin etmektedirler.

Güneydeki Jiangxi eyaletinde navel portakal fiyatının 3,6 – 4,8 yuan (0,51-0,69 USD) arasında olacağı, Hubei ve Hunan fiyatlarının ise ortalama 0,05 dolar daha düşük olacağı tahmin edilmektedir.

Bununla birlikte fiyatlar bölgeye ve türe göre de farklılık arz etmektedir. Örneğin Jiangxi eyaletinde erken Aralık ayı üretim portakalları marketlerde 7,2-19,8 CNY (1,03-2,84 USD) fiyat aralığında satılmıştır. İthal portakal fiyatları ise 32-55 yuan (\$4.6 – \$7.8) arasında değişmiştir

Tüketim

2023/24 sezonunda tüketimin 7,56 milyon ton seviyesinde olacağı hesaplanmaktadır. Başlıca türlerin de Niuheer, Hemling, Bingtang, Valencia ve Cara Cara türleri olacağı düşünülmektedir.

Ticaret

2023/2024 sezonunda tüketicilerin fiyat hassasiyeti ve yüksek yerli rekolteye bağlı olarak bir önceki sezonda 213.000 ton olan portakal ithalatının 210.000 tona düşmesi beklenmektedir.

2022/2023 sezonunda da yüksek rekolte ve COVID kısıtlamaları nedeniyle Çin'in portakal ithalatı %4,6 düşmüştür. En büyük azalma Güney Afrika (%16,7), Avustralya (%5,4) İspanya (%27) ülkelerinden olmuş, buna mukabil Mısır (%23) ve ABD (%17,5) den yapılan ithalatta artış gözlenmiştir.

İhracat

Çin'in 2023/24 sezonundaki ihracatının 49.428 ton olan önceki yıla aynı olması 50.000 ton seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Özellikle Rusya'da ekonomik durumundaki iyileşmeye bağlı olarak bu ülkeye ihracatta bir artış olacağı düşünülmektedir hedeflenmektedir.²

2.1 Önemli oyuncular (üretici yerli firmalar, önemli ithalatçılar, diğer ülkelerden önemli ihracatçılar

ÇHC'nin en önemli yaş meyve sebze ithalatçılarının listesi Ek-2 de yer almaktadır. Bir devlet şirketi olan COFCO, 80 milyar dolarlık cirosuyla, Forbes 500 de yer alan ülkenin en büyük gıda şirkettir. Söz konusu şirket ithal ettiği ürünleri de kendi tesislerinde paketleyerek, kendi markası ile satmaktadır.

Diğer yandan Çin Gıda Yerli Ürünler ve Hayvansal Ürünler İthalat-İhracat Ticaret Odası (China Chamber of Commerce of Import & Export of Foodstuffs, Native Produce & Animal By-Products (CFNA) ülkenin yaş meyve sebze ve diğer gıda ürünleri ticaretinde söz sahibi 4300 firmasını çatısı altında toplamaktadır.

Yaş meyve sebze sektöründe önemli bir diğer aktör de günlük 18.000 ton meyve, 20.000 ton meyve satışı yapılan Asya'nın en büyük, dünyanın ikinci büyük gıda hali olarak bilinen Pekin'deki Xinfadi Gıda Toptancı Halidir. Söz konusu Toptancı Hali'nin web sayfasından günlük toptancı meyve sebze fiyatları anlık olarak aşağıdaki linkten takip edilebilmektedir.

(<http://www.xinfadi.com.cn/index.html>)

² Bu bölümün hazırlanmasında ABD Ticaret Odası Çin Narenciye Raporundan yararlanılmıştır.

2.2 Portakal İthalatının Yapıldığı Bölgeler

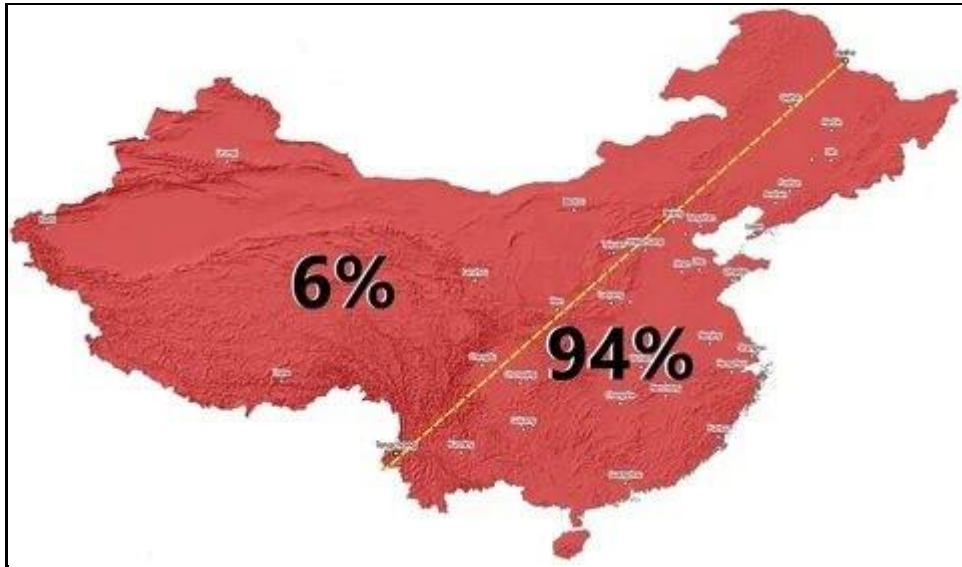
ÇHC'nin portakal ithalatının eyaletlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir

Tablo-6

Eyalet Adı	Miktar (Kg)	ABD Doları	% Pay
Guangdong Eyaleti	94.324.637	101.790.478	44.5
Şanghai Eyaleti	61.307.177	69.910.761	30.6
Zhejiang Eyaleti	27.245.964	28.446.311	12.4
Sichuan eyaleti	16.737.675	15.304.949	6.7
Shandong Eyaleti	6.458.242	5.077.117	2.2
Pekin	4.376.247	3.558.563	1.6
Liaoning Eyaleti	1.639.475	2.096.257	0,9
Fujian Eyaleti	2.049.703	2.013.342	0,9
Hunan Eyaleti	206.005	325.768	0,1
Guizhou Eyaleti	146,880	164,277	0.1
Jiangsu Eyaleti	72,960	49,812	0.0
Tianjin	24,960	21,948	0.0
Toplam	214.345.370	228,759,583	100.0

ÇHC'nin nüfusunun coğrafi dağılımının kendine özgü yapısını en iyi bir şekilde "Heihe-Tenchong Hattı" (Hu Çizgisi olarak da adlandırılmaktadır) olarak bilinen aşağıdaki harita özetlemektedir. Buna göre ÇHC nüfusunun %94'ü kuzeydoğudaki Heihe şehri ile güneybatıdaki Tenchong şehrini birleştiren sanal hattın güneydoğusunda kalan %46'lık coğrafi bölgede yaşarken, geriye kalan %6 oranındaki nüfus ülke yüzölçümünün %54'ünü oluşturan çizginin kuzey batısındaki bölgede yaşamaktadır.

Şekil -5 Heihe-Tenchong Hattı (Hu Çizgisi)

Kendine özgü bu jeo-demografik durum ülkenin ticari ve ekonomik faaliyetlerinde de yansımaları bulmaktadır.

Bu itibarla, 2023 yılı itibarıyla ÇHC'nin 18,8 milyar Dolarlık meyve ithalatının %67'sinin güney ve doğudaki dört eyaletten Guangdong, Şanghai, Zhejiang ve Guangxi eyaletlerinden yapıldığı görülmektedir. Portakal ithalatının %88'i ise, güneydeki Guangdong, Şanghai ve Zhejiang eyaletlerinden yapılmaktadır.

2.3 Fuarlar Hakkında Bilgi

ÇHC’de yaş meyve sebze sektörümüzün katılabileceği başlıca fuarlar aşağıda gösterilmektedir

- SIAL Shanghai 28-30 Mayıs 2024
- SIAL Shenzhen 2-4 Eylül 2024
- Xian Catering Ingredients and Prepared Vegetables Expo Xi'an 23-25 Mayıs 2024
- Shanghai International Import Food and Agricultural Products Exhibition 13-15 Mayıs 2024
- FHC South China Global Food Trade Show (FHC Guangzhou)11-13 Mayıs 2024
- iFresh Asia Fruit and Vegetable Industry Expo 11-12 Mayıs 2024 / Hangzhou
- Anuga Select China Shenzhen (24-26 Nisan 2024)
- China International Fruit Expo Shanghai (28-30 Ağustos 2024)

2.4 ÇHC’nin STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları

ÇHC’nin halen 26 ülkeyle serbest ticaret anlaşması mevcuttur. Bu çerçevede sözkonusu anlaşmalar kapsamında 080510 GTIP’li portakala uygulanan gümrük vergileri aşağıda yer almaktadır.

Tablo-7

Anlaşma Adı	Gümrük Vergisi Oranları
Çin-Kore Serbest Ticaret Anlaşması	0
RCEP Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması	0
Çin-İsviçre Serbest Ticaret Anlaşması	0
Çin-Kamboçya Serbest Ticaret Anlaşması	0
Çin-Avustralya Serbest Ticaret Anlaşması	0
Çin-Nikaragua Serbest Ticaret Anlaşması	9.9%
Çin-Kosta Rika Serbest Ticaret Anlaşması	0.7%
Çin-İzlanda Serbest Ticaret Anlaşması	0
Boğazlar Arası Ekonomik İşbirliği Çerçeve Anlaşması	0
Çin-Peru Serbest Ticaret Anlaşması	0
Anakara ve Hong Kong Daha Yakın Ekonomik Ortaklık Düzenlemesi	0
Çin-Mauritius Serbest Ticaret Anlaşması	0
Çin-ASEAN Serbest Ticaret Bölgesi	0
Çin-Gürcistan Serbest Ticaret Anlaşması	0
Çin-Singapur Serbest Ticaret Anlaşması	0
Çin-Pakistan Serbest Ticaret Bölgesi	0

Anlaşma Adı	Gümrük Vergisi Oranları
Anakara ve Makao Yakın Ekonomik Ortaklık Düzenlemesi	0
Çin-Şili Serbest Ticaret Bölgesi	0

2.5 Varsa Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler

Ülkemizle ÇHC arasında herhangi bir tercihli ticaret düzenlemesi bulunmamaktadır. Ülkemiz menşeli ürünler ÇHC'ne "En Çok Gözetilen Ulus" (MFN) statüsü ile girmektedir. Bu itibarla ÇHC'de ülkemiz menşeli portakal %11 gümrük vergisine tabidir.

2.6 Ambalajlama

Çin'in, özellikle tüketim malları için ürün bazında belirlenmiş etiketleme ve ambalajlama gereksinimleri bulunmaktadır. Bazı durumlarda, bu gereklilikleri karşılamayan malların Çin'e girişi reddedilmektedir. Çin pazarında satılan tüm ürünler için ambalajlama, pazarlama açısından çok önemli bir konu olup müşteriyi cezbedecek ambalajların kullanılması, pazara yüksek fiyattan giriliyor ise ürünün lüks imaja uygun bir ambalaj ile piyasaya sunulması önerilmektedir.

Tüketiciler tarafından gıda ürünlerinde ambalajlara büyük önem verilmektedir. Çin yeni yılında ve diğer özel günlerde yaş meyve dahil gıda maddeleri hediye amacı ile satın alınmaktadır. Bu nedenle ambalaj malzemesi kalitesi ve tasarımı karar aşamasında belirleyici olmaktadır.

Hali hazırda yürürlükte olan yasalara göre ürünler belli standartları karşılamak zorundadır. Standartlara göre kalite belgesi verilen ürün üzerine güvenlik etiketi yapıştırılmaktadır. Kullanılan standartların kodları, seri numaraları ve isimleri ürün üzerine basılmış veya teknik kullanım kılavuzu ile ambalaj üzerine yazılmış olmalıdır. Ülkedeki resmi dil olan "Basitleştirilmiş Çince" olarak da tanımlanan "Mandarin Lehçesi" kullanılması gerekmektedir. Çince olarak; ürün ismi, üretici ismi, adresi, temel katkı maddeleri ile bunların miktar ve özellikleri ile birlikte satış ve kullanım için ayrı ayrı üretim ve son kullanma tarihleri, ürünün yanlış kullanımını önlemeye yönelik ve buna bağlı tehlikeleri kapsayan açıklayıcı uyarılar, uygun taşıma ve depolama ile ilgili talimatlar yer almalıdır. Ayrıca ithal edilen gıda ürünleri üzerinde ürünün güvenli olduğunu gösterecek lazer etiket bulunması istenmektedir. Semt pazarında satılan portakal, limon ve çilek aşağıdaki resimlerdeki gibi özenle paketlenerek sunulmaktadır.

2.7 Lojistik (nakliye süresi, en fazla tercih edilen taşıma modları, güzergahlar v.b.)

a. Önemli limanlar, lojistik merkezler/üsler, ticaret merkezleri,

- Qingdao Limanı, Guangzhou Limanı, Shenzhen Limanı, Shanghai Limanı, Ningbo Limanı

b. Yerel lojistik firmalar (Dış ticaret taşımalarında büyük ölçekli taşıma yapan)

- China Cosco Shipping Co
- Xiamen Xiengyu Group Co.
- S.F. Holding Co.
- Beijing Jingbanda Co
- Sinotrans Co.

c. Ülkede faaliyet gösteren Türk lojistik firmaları

- Marshall Gobal Logistics (Shanghai) Ltd.
- Barsan Global Logistics
- We World Logistics
- Türk Hava Yolları

1. LPI Endeksi Sıralaması (2023 yılı ve 2018 yılı)

2018	2023
3.61	3.7

2. Önemli Ticari Rotalar (Ülke dış ticaretinde kullanılan ana taşımacılık güzergahları)

- Kuzey Denizi Rotası
- Doğu Batı Demiryolları Bağlantısı Rotası
- Süveyş Kanalı Rotası (devamında İtalya başta Avrupa Limanları)
- Ümit Burnu Rotası (Süveyş kapalıysa)

3. ÇHC ile Türkiye Arasındaki Taşıma Ücretleri (Kullanılan tüm taşıma modlarına ilişkin kg başı ücretlendirme)

Tür	Boyut	Hareket	Variş	Süre	Fiyat
Denizyolu	40 ft	Shanghai	İstanbul,	30	5500
Karayolu	Full Truck	Shanghai	İstanbul	16	25000
Havayolu	100kg - 0.5	Shanghai	İstanbul	1	700

2.8 Dağıtım Kanalları (acente, distribütör, temsil, doğrudan son kullanıcıya satış, mağaza kiralama vb.) Perakende Satışlar, E-Ticaret

Yüzde yüz yabancı sermayeli şirketlerin Çin'de neredeyse tüm sektörlerde perakende ve toptan satış yapmalarına imkan sağlanmış olmasına rağmen bazı istisnalar bulunmaktadır. Örneğin, benzin istasyonlarında çoğunluk hissesinin Çinli ortağa ait olması gerekmektedir. Tütün satışı devletin tekelindedir. Gemicilik acentelerinin de yine çoğunluk hisselerinin Çinli yatırımcılara ait olması gerekmektedir. Yabancı yatırımcıların Çin'de kendi başlarına ya da Çinli bir firmayla kurdukları ortak teşebbüsler üzerinden franchising yapmalarına da izin verilmektedir.

Çin'de en hızlı büyüyen dağıtım kanalı, elektronik ticarettir. Dünyada internet üzerinden alışverişin %50,88'si Çin'de gerçekleştirilmekte ve bu alanda çok güçlü bir büyüme trendi bulunmaktadır. Çin halen en büyük e ticaret pazarı konumunda olup hızlı büyümesini sürdürmektedir. Çinde e-ticaretin toplam perakende satışları içerisindeki payı %27 oranına ulaşmıştır.

Statista verilerine göre dünyadaki üç büyük e-ticaret pazarı Çin, ABD ve Avrupa olarak sıralanmaktadır. Çin pazarı 2023'te 1.318,7 milyar dolar değerinde bir ekonomik büyüklüğe ulaşmıştır. ABD e-ticaret pazarı 2023 yılında 925,4 milyar dolar, Avrupa ise 631,9 milyar dolarlık bir büyüklüğe ulaşmıştır.

Çin'in yeni başlattığı pilot uygulamalarla, yabancı şirketler Çin'de fiziksel bir varlık oluşturmadan bu dağıtım kanalını kullanabilmektedir. Bunun için bir çevrimiçi platform oluşturmaları ve malların dağıtımını için yerel lojistik hizmet sağlayıcılarını kullanmaları gerekmektedir.

Ülkenin e-ticaret pazarında iki büyük oyuncu (TMall ve JD) dikkat çekmekle birlikte birçok oyuncu bulunmaktadır. Çin e-ticaret ortamını değerlendirirken sınır ötesi ticareti de dikkate almakta fayda olacaktır. Sınır ötesi ticarete en önemli ihracatçı ülkenin Çin olduğu görülmektedir. ABD'deki tüketicilerin sınır ötesi ticaret kanallarıyla aldığı ürünlerin %57'si, İngiltere'de %50'si, Fransa'da %43'ü, Almanya'da %43'ü, Suudi Arabistan'da %46'sı, Endonezya'da %41'i Çin'den gelmektedir. Bu noktada, Alibaba'nın B2B modelinin yanısıra B2C modeliyle de diğer ülkelerdeki tüketicilere ulaşmada en önemli araç olduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu bakımdan Dünya'da gerçekleşen sınır ötesi ticaretin neredeyse yarısının Çin kaynaklı olduğunu söylemek mümkündür.

Bu dev platformların yanısıra Çin e-ticaret pazarına girmenin alternatif yöntemleri arasında WeChat, TaoBao, Meituan, Kuaishou, Tik Tok gibi platform ve canlı yayın satış yöntemlerini kullanmak sayılabilir. Diğer ülkelerin aksine Çin'de canlı yayınlar yoluyla e-ticaret platformlarında satış yapmak çok yaygın bir uygulama halini almıştır.

Market Zincirleri

Supermarket			Market	
Süper Market Zinciri	Satışlar (Milyar \$)	Market Sayısı	Şirket	Market Sayısı
Wal-Mart	15.6	365	MeiYiJia	30,008
YongHui	14.0	1,045	YiJie	28,006
RT Mart	13.1	592	Kunlun Haoke	20,600
CR-Vanguard	9.9	3,130	Tianfu	6,970
Wu-Mart and Metro	8.8	1,057	Lawson	5,641
Freshippo	8.7	300	FuRongXingSheng	5,398
LianHua	8.2	3,352	HongQiLianSuo	3,561
JiaJiaYue	4.5	928	7-Eleven	3,319
ZhongBai	3.2	880	ShiZuZhiShang	3,316
Century Hualian	2.6	4158	Family Mart	2,666

2.9 İş Yapma Kolaylığı, İş Kültürü

İş Kültürü

Çinli firmalarla iş yapan yabancı firmaların Çin'in kendine has kültürel özelliklerinin, adetlerin, davranış şekillerinin farkında olması gerekmektedir. Bu anlamda, Çin'de iş yapacak Türk firmalarına verilebilecek bazı öneriler aşağıda yer almaktadır.

İş Yapma Tarzı:

- ◆ Batı'da kişinin kendisine ayırdığı zaman ve özel hayat çok önemliyken, Çin'de iş hayatın kendisidir. Çinliler günde 24 saat boyunca işleri hakkında konuşabilirler ve iş ile ilgili birçok etkinlik, örneğin toplantılar, yemekler, mesai saatleri dışında yapılabilir.
- ◆ Kişisel ilişkiler ya da Çincedeki deyimıyla “guanxi”, Çin'de Batı kültüründe olduğundan çok daha önemlidir ve bu açıdan Çin'in aslında Türk kültürüne yakın olduğu söylenebilir.
- ◆ Bir iş anlaşması imzalanmadan önce Çin tarafı müstakbel ortağıyla önce güçlü bir kişisel ilişki kurmak ister ve yapılan ilk birkaç toplantının sadece bu amaç doğrultusunda kullanılması gerekebilir.

Toplantılar:

- ◆ Çin tarafı toplantı salonuna hiyerarşik bir sırayla girer ve aynı sırayla çıkar. Salona ilk girenin gruptaki en kıdemli kişi olması beklenir.
- ◆ Çin tarafının lideri konumundaki kişiye saygı gösterilmelidir.
- ◆ Toplantıya katılan ekibi Çin tarafında ekibin lideri, yani en kıdemli kişisi tanıştırır.
- ◆ Toplantıya iyi hazırlanılması beklenir. Örneğin bir sunum yapılacaksa, mutlaka sunumun bir çıktısı toplantıdaki tüm katılımcılara dağıtılmalıdır.
- ◆ Tercüman kullanılıyorsa Çin tarafına yöneltilecek soruları doğrudan tercümana hitap ederek sormak değil de Çin tarafına hitap ederek sorup tercümanın çevirmesini beklemek daha doğru olacaktır.

Kartvizit:

- ◆ Kartvizit değişimi çok önemlidir, bu yüzden toplantılara ve görüşmelere giderken bol bol kartvizit bulundurmakta fayda vardır.
- ◆ Kartvizitin bir tarafı mutlaka Çince olmalı, diğer taraf tercihe göre İngilizce ya da Türkçe olabilir.
- ◆ Sizinle ve şirketinizle ilgili önemli bilgiler mutlaka kart üzerinde yer almalıdır. Unvan mutlaka yazılı olmalıdır.
- ◆ Çinli yetkiliye hitap ederken önce soyadın söylenmesi gerekmektedir.
- ◆ Kartvizit iki elle tutularak ve Çince tarafı üstte yer alacak şekilde takdim edilmelidir. Aynı şekilde sunulan kartvizit yine iki elle alınmalı ve alındıktan sonra bir süre üzerindeki yazılar okunarak incelenmelidir. Alınan kart toplantı sırasında masada alan kişinin hemen önünde durabilir. Alınan kartı hemen cebe ya da cüzdana koymamak gerekir.
- ◆ Toplantı sonrasında wechat değişimi çok önemlidir.

Diyaloglar:

- ◆ Çince bilmeyenlerin de birkaç kelime Çince öğrenip kullanmaları olumlu etki yaratır.
- ◆ Çince “yemek yedin mi?” ya da “nereden geliyorsun?” gibi sorular, Türkçedeki “ne haber?” ya da “nasılsın?” gibi nezaket gereği kullanılan ve aslında tam bir cevabı beklenmeyen ifadelerdir. Bu nedenle bu soruları bire bir olarak alıp detaylı cevaplar vermemek gerekir.
- ◆ Çinliler net olumsuz ifadelerden kaçınırlar ve bu tür ifadeler kaba bulunur. Örneğin Çinli taraf “çok sorun yok” diyorsa bu aslında hala sorunların olduğu anlamına gelebilir. Çinlilerle konuşurken de bu konuya dikkat etmeli, örneğin doğrudan bir “hayır” yerine “düşüneceğim”, “göreceğiz” gibi ifadeler kullanılmalıdır.
- ◆ Karşıdaki kişiye parmakla işaret etmek hoş karşılanmaz. Bunun yerine çok gerekiyorsa açık bir el ile işaret etmek, ya da mümkünse hiç el kullanmadan göz teması kurmak tercih edilmelidir.
- ◆ Dünyanın en büyük ikinci ithalatçısı olan Çin’e “alternatif pazar” olarak yaklaşılmaması gerekmektedir. Çinli ithalatçılara, ana pazar olarak hedeflendiklerinin hissettirilmesi önemlidir.

Yemekler:

- ◆ Bir yemeğe davet edilenler, masada istediği bir yere oturmaktansa nereye oturacaklarının gösterilmesini beklemelidir. Yemek oturma düzenleri hiyerarşik bir düzene göre planlanır, buna uyulmalıdır.
- ◆ Genellikle yuvarlak masalar etrafında yenen iş yemeklerinde masaya çok sayıda farklı tabak gelecektir. Her birinden az bir parça almak yeterli olur.
- ◆ Yemek sırasında farklı kişiler tarafından kadeh kaldırılıp nezaket konuşmaları yapılabilir, misafirlerin de ev sahiplerine teşekkür amacıyla bu yöntemi kullanmaları önerilir.

Sevahat Önerileri

- ◆ Çin vizesinin mümkün olduğunca erken alınması önemlidir. Eksik belge vs. gibi sebeplerle vize süreci uzayabilmekte, konsoloslukların ve vize başvuru merkezlerinin kapalı oldukları resmi tatiller nedeniyle bekleme süresi artabilmektedir.
- ◆ Çin’in artık fiyatların düşük olduğu bir ülke olmadığını unutmamak gerekmektedir. Çin’de üretim maliyetleri arttıkça fiyatlar da giderek yükselmiş ve bu fiyat artışları tüm sektörlerle yansımıştır.
- ◆ Cep telefonuna WeChat uygulamasını yüklemek gerekmektedir. Türkiye’de de yaygın bir şekilde kullanılan WhatsApp uygulaması Çin’de erişime kapalıdır. Bu nedenle benzer özellikleri taşıyan ve Çin’de 700 milyonun üzerinde kullanıcısı olan WeChat’i kullanmak, bu uygulama üzerinden ücretsiz arama da yapılabildiği düşünülürse oldukça faydalı olacaktır.
- ◆ Çin’de Google başta olmak üzere birçok internet hizmetinin erişime kapalı olması, çalışmalarını sektöre uğratabilmektedir. Örneğin, e-mail hesabına erişim mümkün olmayabilir. Bu konuyla ilgili olarak Çin’e gitmeden önce gerekli önlemleri almak (örneğin VPN yüklemek) faydalı olacaktır.

- ◆ Çince bilmiyorsanız sadece iş görüşmelerinizde değil, alışverişten yemeğe Çin'deki tüm deneyiminizde zorluk çekebilirsiniz. Seyahate Çince bilen bir çalışan ya da iş arkadaşı ile çıkmak ya da bir tercümanla çalışmak çözüm olabilir.
- ◆ Çin'de elektronik ödeme şekilleri giderek yaygınlaşmaktadır. Kredi kartı kullanımında ise giderek Çin'in kendi sistemi olan Union Pay'in tercih edildiği, Master Card ve Visa gibi sistemlerin kullanımının ise azaldığı görülmektedir. Bu nedenle kredi kartlarından ziyade nakit bulundurmakta fayda vardır.

Çin Devlet Konseyi'nin yabancıların Çini ziyaretleri sırasında yerel dijital ödeme sistemlerini kullanabilmelerinin sağlanmasına yönelik düzenlemelerin yapılması direktifleri doğrultusunda Çin Merkez Bankasınca 14 Mart 2024 tarihinde yapılan duyuruda; Çin'de en yaygın olarak kullanılmakta olan Wechat, Alipay ve Union Pay ödeme sistemlerinde uluslararası Visa, Mastercard, American Express gibi kredi ve banka kartlarının kullanımının mümkün hale geldiği, Çin'e iş veya turistik amaçlı seyahat eden yabancıların mezkur ödeme sistemlerine kendi ülkelerinde kullandıkları banka ve kredi kartlarını nasıl tanıtacaklarına yönelik olarak da bir örneği ekte yer alan rehberin yayımlandığı açıklanmıştır.

Söz konusu duyuruda ;

-Çin'de yerleşik olmayan yabancıların mobil ödeme uygulamalarındaki tek işlem limitinin 1000 ABD Dolarından 5000 ABD Dolarına, yıllık toplam parasal işlem limitinin ise 10 bin ABD Doları'ndan 50 bin ABD Dolarına yükseltildiği,

-Uluslararası seyahat kartları ve e-cüzdanların harcamalarda kullanımının mümkün olduğu,

-Exchange logosu bulunan tüm ATM'lerden RMB nakit çekiminin imkan dahilinde bulunduğu, keza logoya haiz tüm banka şubelerinden de döviz ile yerel para değişimi yapılabileceği,

-Uluslararası havalimanlarında, tren istasyonlarında, otellerde ve önemli iş merkezlerinde mobil veya POS cihazıyla ödemelerin yaygınlaştırılmasının yanısıra yabancı kartlardan nakit çekmeyi destekleyen ATM'lerin de sayısının artırılacağı,

- Ayrıca Çin'de bulunan yabancı ülke vatandaşlarının Commercial Bank of China (ICBC), Agricultural Bank of China (ABC), Bank of China (BOC), China Construction Bank (CCB) ve Bank of Communications (BOCOM) banka şubelerinde pasaport ibrazı ile hesap açabilmelerinin mümkün olduğu, bildirilmektedir.

Bu itibarla,Çin'e iş ve fuar ziyareti amaçlı gelen iş insanlarımızın yerel para bozdurma ve barkod okutma suretiyle çalışan dijital ödeme sistemlerinde karşılaştıkları zorlukları bertaraf edecek yeni uygulama sayesinde Wechat ve Alipay gibi temel ödeme yöntemlerini kullanabilmelerinin önü açılmıştır.

Söz konusu mobil ödeme uygulamalarına uluslararası kredi ve banka kartlarının ne şekilde tanımlanacağına ilişkin rehber Müşavirlik Raporları sayfasından erişmeniz mümkündür. (<https://ticaret.gov.tr/data/5b8a43345c7495406a226efd/%C3%87HC%20%C3%96deme%20Sistemleri%20Rehberi.pdf>)

3 - Sonuç ve Değerlendirme

Dünyanın en önemli meyve üreticilerinden olan ve pek çok meyve türünde de dünya ihracatında önemli bir paya sahip olan ülkemizin ÇHC'ne de isabetli bir şekilde belirlenmiş pek çok türde önemli miktarda meyve ihraç etme potansiyeli mevcuttur.

Bununla birlikte, ÇHC'ye narenciye ürünü ihraç etmemizin önündeki en önemli engel ÇHC ile ülkemiz arasında bir Bitki Sağlığı Protokolü'nün olmamasıdır. Yaş meyve sebze sektöründe bugüne kadar ÇHC ile imzalanmış tek Protokol olan kiraz ihracına ilişkin Bitki Sağlığı ve Karantina Protokol'ü de 2020 yılında yapılan kiraz sevkiyatlarında zararlılara rastlanmış olması, ülkemiz için öngörülen 145 mg/Kg oranındaki metil bromür fümigasyon uygulamasının çok yüksek bir değer içermesine bağlı olarak uygulanabilir olmaması nedeniyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu husus dikkate alınarak, Tarım ve Orman Bakanlığımız tarafından ÇHC ile yapılacak bitki sağlığı protokollerinde uygun ürün ve türlerin yanısıra uygun sevkiyat ve sevk öncesi zirai muamale usullerinin de çok iyi bir şekilde etüd edilerek belirlenmesi gerekmektedir.

Nitekim, ülkemizden ÇHC'ye kiraz ihracatının yapıldığı 2020 yılının Mayıs-Haziran ve Temmuz aylarında bu ülkeye yapılan kiraz ihraç fiyatlarımızın rakip ülkelerin fiyatlarının yarısı seviyesinde olduğu görülmüştür. **Bu açıdan diğer meyve türlerimizin ihracatına ilişkin planlama yapılırken, ÇHC'de çok yüksek kalitede ürünü, oldukça yüksek fiyatlara alabilecek alım gücüne sahip bir tüketici kitlesinin mevcudiyetini muhakkak hatırdan tutmakta fayda görülmektedir.** Diğer bir deyişle, 450 milyon insanın orta ve üst gelir seviyesinde olduğu ÇHC'de fiyat kalite dengesinin çok iyi ayarlanması gerekmektedir.

Gıda güvenliği ve sağlık kaygıları özellikle COVID 19 salgını sonrası tüketicinin tercihlerinde sağlıklı gıda ürünlerine yönelik çok önemli bir kriter haline gelmiştir. Bunun yanısıra yine pandemi döneminde konvansiyonel tıbbın hızlı reaksiyon vermemesi ülkede zaten çok yaygın olan geleneksel Çin tıbbi ürünlerine (TCM- Traditional Chinese Medicine) ve doğal ürünlere olan talebini daha da artırmıştır.

Gıda güvenliğine ilişkin kişisel tercihlerdeki bu değişimin yanısıra, gıda güvenliği, “gıda arz güvenliği” boyutuyla, gerek pandemi sürecinde, gerek Ukrayna krizi vesilesiyle Çin'in güvenliği ön plana alan ulusal politikalarında da çok belirleyici bir hal almıştır.

Bu itibarla, batı basını ve kurumları özellikle ÇHC'nin tahıl stoklarını yakından takip etmekte, buradan yola çıkarak Çin'in dış politikasına ilişkin çıkarsamalarda bulunmaktadır.

Özellikle ÇHC'ni yakından takip eden yabancı basında, ÇHC'nin tarım arazilerini “cash crop” tabir edilen ürünlerin, buğday, arpa, mısır, pirinç gibi tahıl ve temel gıda ürünlerinin ekimine hasrettiği, başta Sichuan olmak üzere ülkenin tarım alanında öne çıkan bazı bölgelerinde bahçecilik için kullanılan arazilerin bu ürünlerin ekimine kaydırıldığı yönünde haberlere rastlanmaktadır.

Bunun yanısıra, bilhassa son yıllarda küresel ısınmanın sonuçlarının çok akut bir şekilde yaşandığı “El Nino” gibi tabiat olayları da, Çin'in tarım politikalarının ve tercihlerinin bu yeni küresel iklim koşullarına uyarlanacak şekilde planlanmasına sebebiyet vermektedir.

Bu çerçevede, ÇHC'nin meyvecilik için yeni tarım alanları açması beklenmemekte, hatta mevcut tarım alanlarının da gıda güvenliği açısından daha fazla önem arz eden tahıl ürünleri gibi stratejik ürünler için kullanılacağı düşünülmektedir.

Hal böyleyken, özellikle 1990 lı yıllardan itibaren hızla tüketim alışkanlıkları değişen, gelir seviyesi artan, doğal ve sağlıklı beslenmeye önem veren orta sınıfın bu alışkanlıklardan kolay feragat etmeyeceği dikkate alındığında, **ÇHC'nin iç pazardaki meyve talebini önümüzdeki yıllarda da ithal ürünlerle ikame etmesi şaşırtıcı olmayacaktır.**

ÇHC'nin yıllar süren tek çocuk politikalarından vazgeçilmiş olmasına karşın, azalmaya başlayan nüfusu da tarım alanlarında çalışan nüfusun kentsel alanlardaki sanayi ve hizmet sektörüne taşınmasını gerektirmektedir. Bu demografik gerçeklik de, emek yoğun meyvecilik sektörünün ithal ürünlerle ikame politikasının orta vadede de devam edeceğine işaret etmektedir.

Öte yandan, daha önceki bölümlerde de ifade edildiği üzere, ÇHC'nin ekilebilir tarım arazilerinin olduğu bölgelerle coğrafi olarak aynı paralelde olan, bu açıdan ÇHC'de hasat yapılan ve ithalatın neredeyse durduğu dönemde hasat edilen ürünler yerine, ihracat ürünlerinin çeşitlendirilmesi, bütün paydaşların katılımı ile erkenci veya geç hasat hibrit cinsler belirlenerek ÇHC'ne ihracat planlanırken özellikle bu ürünler üzerinde durulmasında fayda görülmektedir.

Bu açıdan dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da, sürdürülebilirliğin temini için hasat dönemi Çin'in hasat dönemi ile çakışan mevsim meyve ve sebzeleri yerine, örtü altı ürünlerin ihracat şansının daha yüksek olmasıdır.

Geleneklerine çok bağlı, buna mukabil her türlü yeniliğe de şaşkıncı derecede açık olan ve kolay adapte olabilen Çin toplumunun yeni ürünleri denemeye de son derece açık olduğu bir vakıadır. Nitekim, son yıllarda en fazla ithal edilen "duryan meyvesi"nin daha önceki yıllarda yaygın tüketilmediği bilinmektedir.

Sürdürülebilirlik ve istikrar babında dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da muhakkak kalite ve fiyat istikrarının sağlanabiliyor olmasıdır. Bu açıdan örneğin son bir kaç yıldır ÇHC'ne yıllık 2 milyar doların üzerinde kiraz ihracatı bulunan Şili'den çok yüksek fiyatlara ithal edilen kirazların, Şubat ayı sonu ve Mart ayının ilk haftasında ithal edilen ilk parti sevkiyatlarının yüksek kaliteli olduğu, buna mukabil ikinci parti ürünlerin kalitesinin kötü olduğu yerel basında ve sektörel web sitelerinde haber yapılmış, bizzat tarafımızca da müşahade edilmiştir. Bu durum muvacehesinde, pazar ve market raflarındaki Şili kirazlarının 2024 Mart ayının ikinci yarısından itibaren giderek azaldığı gözlenmiştir.

Dönemsellik ve kiraz, şeftali ve bezelye gibi bazı meyve ve sebzelerin fiyatları ve ithalat dönemleri kriterine göre hazırlanan tablo Ek-3 de sunulmakta olup, ÇHC'nin ithalat ve ülkemizin ihracatının bu gözle de değerlendirilmesinde fayda görülmektedir.

Aynı şekilde, örneğin Ek 3'teki tabloların incelenmesinden, ÇHC'nin portakal ithalatına yakın miktarda yıllık 200 milyon doların üzerinde ithalatı bulunan "bezelye" ithalat fiyatları, miktarı ve dönemleri ile mukayese edildiğinde, bezelyenin örtü altı da üretilebilmesi nedeniyle, ÇHC'ye ihracatının hasat döneminden bağımsız bir şekilde sürdürülebileceği düşünülmektedir.

Yine dondurulmuş ve/veya kurutulmuş meyve/sebze ihracatı ile meyve suyu sektörümüzün de bu pazarda önemli bir yere sahip olabileceği değerlendirilmektedir.

Diğer meyve ve sebze çeşitlerinin de bu anlayışla tespit edilerek ilgili bütün paydaşların katkılarıyla kapsamlı ve eşgüdümlü çalışması halinde ülkemizin ÇHC'nin yaş meyve sebze ithalatında önemli bir paya sahip olabileceği düşünülmektedir.

EKLER:**EK-1 ÇHC' YE TAZE MEYVE İHRACATI YAPILABİLECEK ÜLKELER**

Ulke Adı	Meyve türleri
Pakistan	Mango (<i>Mangifera indica</i> ; Mango), narenciye [<i>Citrus reticulata</i> ; Mandalina), portakal (<i>Citrus sinensis</i> ; Portakal)]
Kuzey Kore	İndigo meyvesi (<i>Lonicera caerulea</i> var. <i>edulis</i> ; Sweetberry hanımeli), <i>Vaccinium</i> sp.; Lingonberry (yalnızca işleme amaçlı kullanım için)
Filipinler	Ananas (<i>Ananas comosus</i> ; Ananas), muz (<i>Musa</i> sp.; Muz), mango (<i>Mangifera indica</i> ; Mango), papaya (<i>Carica papaya</i> ; Papaya), hindistan cevizi (<i>Cocos nucifera</i> ; Taze Genç Hindistan Cevizi), avokado (<i>Persea americana</i> ; Avokado)
Güney Kore	Üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Üzüm)
Kırgızistan	Kiraz (<i>Prunus avium</i> ; Kiraz), kavun (<i>Cucumis melo</i> ; Kavun)
Kamboçya	Muz (<i>Musa sapientum</i> ; Muz), mango (<i>Mangifera indica</i> ; Mango) , longan (<i>Dimocarpus longan</i> ; Longan)
Laos	Muz (<i>Musa sapientum</i> ; Muz), karpuz (<i>Citrullus lanatus</i> ; Karpuz) , çarkıfelek meyvesi (<i>Pasiflora edulis</i> ; Tutku meyvesi), narenciye [portakal (<i>Citrus reticulata</i>) , greyfurt (<i>Citrus maxima</i>) ve limon (<i>Citrus limon</i>)]
Malezya	Longan (<i>Dimocarpus longan</i> ; longan), mangosten (<i>Garcinia mangostana</i> ; Mangosteen), liçi (<i>Litchi chinensis</i> ; Litchi), hindistan cevizi (<i>Cocos nucifera</i> ; Hindistan cevizi), karpuz (<i>Citrullus lanatus</i> ; Karpuz), papaya (<i>Carica papaya</i> ; Papaya), rambutan (<i>Nephelium lappaceum</i> ; Rambutan), ananas (<i>Ananas comosus</i> ; Ananas)
Myanmar	Longan (<i>Dimocarpus longan</i> ; Longan), mangosten (<i>Garcinia mangostana</i> ; Mangosteen), rambutan (<i>Nephelium lappaceum</i> ; Rambutan), liçi (<i>Litchi chinensis</i> ; Litchi), mango (<i>Mangifera indica</i> ; Mango), karpuz (<i>Citrullus lanatus</i> ; Karpuz), Kavun (<i>Cucumis melo</i> ; Kavun), <i>Ziziphus mauritiana</i> ; Hint hünnap) , Muz (<i>Musa sapientum</i> ; Muz)
Japonya	Elma (<i>Malus Domestica</i> ; Elma), Armut (<i>Pyrus pyrifolia</i> ; Armut)
Sri Lanka	Muz (<i>Musa sapientum</i> ; Muz)
Tacikistan	Kiraz (<i>Prunus avium</i> ; Kiraz), limon (<i>Citrus limon</i> ; Limon)
Tayland	Demirhindi (<i>Demirhindi indica</i> ; Demirhindi), <i>Annona squamosa</i> (Şekerelma), <i>Carica papaya</i> (<i>Papaya</i>), Yıldız Meyvesi (<i>Averrhoa carambola</i> ; Carambola), Guava (<i>Psidium guajava</i> ; Guava), Rambutan (

	<i>Nephelium lappaceum</i>) Rambutan) , <i>Syzygium samarangense</i> (Gül elması) , Jackfruit (<i>Artocarpus heterophyllus</i> ; Jackfruit), <i>Lansium parasiticum</i> (Long kong), <i>Ananas comosus</i> (Ananas), <i>Manilkara zapota</i> (Sapodilla), Muz (<i>Musa</i> sp.; Muz), çarkıfelek meyvesi (<i>Passiflora caerulea</i> ; Çarkıfelek meyvesi), hindistan cevizi (<i>Cocos nucifera</i> ; Hindistan cevizi), longan (<i>Dimocarpus longan</i> ; Longan), durian (<i>Duro zibethinus</i> ; Durian), mango (<i>Mangifera indica</i> ; Mango), liçi (<i>Litchi chinensis</i> ; Litchi), mangosten (<i>Garcinia mangostana</i> ; Mangosteen), narenciye [<i>narenciye reticulata</i> ; Mandalina], portakal (<i>Citrus sinensis</i> ; Portakal), pomelo (<i>Citrus maxima</i> ; Pomelo)]
Türkiye	Kiraz (<i>Prunus avium</i> ; Kiraz) (ithalatı askıya alındı)
Brunei	Kavun (<i>Cucumis melo</i> ; Kavun)
Özbekistan	Kiraz (<i>Prunus avium</i> ; Kiraz), kavun (<i>Cucumis melo</i> ; Kavun), nar (<i>Punica granatum</i> ; Nar)
İsrail	Narenciye [<i>Citrus sinensis</i> ; Portakal), Pomelo (<i>Citrus maxima</i> ; Pomelo (= <i>Citrus grandis</i> , protokol eşanlamlısı)), portakal (<i>Citrus reticulata</i> ; Mandalina), limon (<i>Citrus limon</i> ; Limon), greyfurt (<i>Citrus paradisi</i> ; Greyfurt (= <i>Narenciye cenneti</i> , protokol eşanlamlı))] (tüm deneme ithalatları)
İran	Narenciye [portakal (<i>Citrus sinensis</i>), mandalina (<i>Citrus reticulata</i>) , tatlı limon (<i>Citrus limetta</i>)]
Hindistan	Mango (<i>Mangifera indica</i> ; Mango), üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Üzüm)
Endonezya	Muz (<i>Musa nana</i> ; Muz), longan (<i>Dimocarpus longan</i> ; longan), mangosten (<i>Garcinia mangostana</i> ; Mangosteen), yılan meyvesi (<i>Salacca zalacca</i> ; Salacca) , ejder meyvesi (<i>Hylocereus costaricensis</i> , <i>Hylocereus polyrhizus</i> , <i>Hylocereus undatus</i> ; Mor veya süper Kırmızı ejderha) meyve / Kırmızı ejder meyvesi / Beyaz ejder meyvesi) , ananas (<i>Ananas comosus</i> ; Ananas)
Vietnam	Mango (<i>Mangifera indica</i> ; Mango), longan (<i>Dimocarpus longan</i> ; longan), muz (<i>Musa</i> sp.; Muz), liçi (<i>Litchi chinensis</i> ; Litchi), karpuz (<i>Citrullus lanatus</i> ; Karpuz), rambutan (<i>Nephelium lappaceum</i> ; Rambutan), nefesi (<i>Artocarpus heterophyllus</i> ; Jackfruit), ejder meyvesi (<i>Hylocereus undulatus</i> ; Dragon Fruit/Pitahaya/Pitaya), mangosten (<i>Garcinia mangostana</i> ; Mangosteen) , durian (<i>Durio zibethinus</i> ; Durian) , çarkıfelek meyvesi (<i>Pasiflo ra ed ulis</i> ; Çarkıfelek meyvesi) (deneme ithalatı, Guangxi sınır limanı çıkarma işleme kullanımıyla sınırlıdır)

Tayvan, Çin	Muz (<i>Musa sp.</i> ; Muz), Hindistan cevizi (<i>Cocos nucifera</i> ; Hindistan Cevizi), papaya (<i>Chaenomeles sinensis</i> ; Pawpaw), papaya (<i>Carica papaya</i> ; Papaya), yıldız meyvesi (<i>Averrhoa carambola</i> ; Carambola Meyvesi), mango (<i>Mangifera indica</i> ; Mango) , guava (<i>Psidium guajava</i> ; Guava), <i>areca catechu</i> (Betel nut), erik (<i>Prunus salicina</i> ; Erik), yenidünya (<i>Eriobotrya japonica</i> ; Loguat), trabzon hurması (<i>Diospyros kaki</i> ; Trabzon Hurması), şeftali (<i>Prunus persica</i> ; Şeftali)), <i>Ziz i phus mauritiana</i> ; Hint hünnap), Erik (<i>Prunus mume</i> ; Japon kayısı , Mei), Ejderha meyvesi (<i>Hylocereus undulatus</i> , <i>Hylocereus polyrhizus</i> , <i>Hylocereus costaricensis</i> ; Ejderha Meyvesi/Pitahaya/Pitaya), kavun (<i>Cucunmis melo</i>) ; Kavun , Kavun) , armut (<i>Pyrus pyrifolia</i> ; Armut), üzüm (<i>Vitis vinifera</i> , <i>Vitis labrusca</i> ve bunların melezleri, esas olarak <i>Vitis vinifera</i> × <i>Vitis labrusca</i> ; Üzüm)
Mısır	Narenciye (<i>Citrus spp.</i>) , Üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Üzüm) , Hurma (<i>Phoenix dactylifera</i> ; Hurma)
Fas	Narenciye [<i>Citrus sinensis</i> ; Portakal), <i>Citrus reticulata</i> ; Mandalina), Clementine portakalı (<i>Citrus clementina</i> ; Clementine), greyluft (<i>Citrus paradisi</i> ; Greyluft)]
Güney Afrika	Narenciye [<i>Citrus reticulata</i> ; Mandalina], Portakal (<i>Citrus sinensis</i> ; Portakal), Greyluft (<i>Citrus paradisi</i> ; Greyluft), Limon (<i>Citrus limon</i> ; Limon)], Üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Üzüm), Elma (<i>Malus Domestica</i> ; Elma) , Armut (<i>Pyrus communis</i> ; Armut)
Zambiya	Yaban mersini (<i>Vaccinium spp.</i> ; Yaban mersini)
Kenya	Avokado (<i>Persea americana</i> ; Avokado)
Belçika	Armut (<i>Pyrus communis</i> ; Armut)
Polonya	Elma (<i>Malus Domestica</i> ; Elma)
Fransa	Elma (<i>Malus Domestica</i> ; Elma), kivi meyvesi (<i>Actinidia chinensis</i> , <i>Actinidia deliciosa</i> ; Kivi meyvesi)
Hollanda	Armut (<i>Pyrus communis</i> ; Armut)
Portekiz	Üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Üzüm)
GKRY	Narenciye [<i>Citrus sinensis</i> ; Portakal), limon (<i>Citrus limon</i> ; Limon), greyluft (<i>Citrus paradisi</i> ; Greyluft), portakal (<i>Citrus sinensis</i> × <i>Citrus reticulata</i> ; Mandora)]
İspanya	Narenciye [<i>Citrus reticulata</i> ; Mandalina], Portakal (<i>Citrus sinensis</i> ; Portakal), Greyluft (<i>Citrus paradisi</i> ; Greyluft), Limon (<i>Citrus limon</i> ; Limon)], Şeftali (<i>Prunus persica</i> ; Şeftali), Erik (<i>Prunus salicina</i> , <i>Prunus domoestica</i> ; Erik) , üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Üzüm)
Yunanistan	Kivi meyvesi (<i>Actinidia chinensis</i> , <i>Actinidia deliciosa</i> ; Kivi meyvesi)

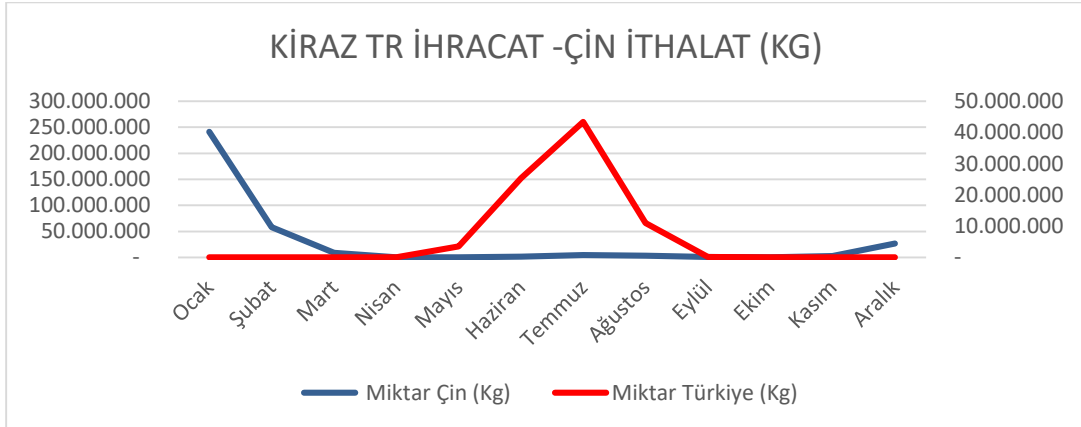
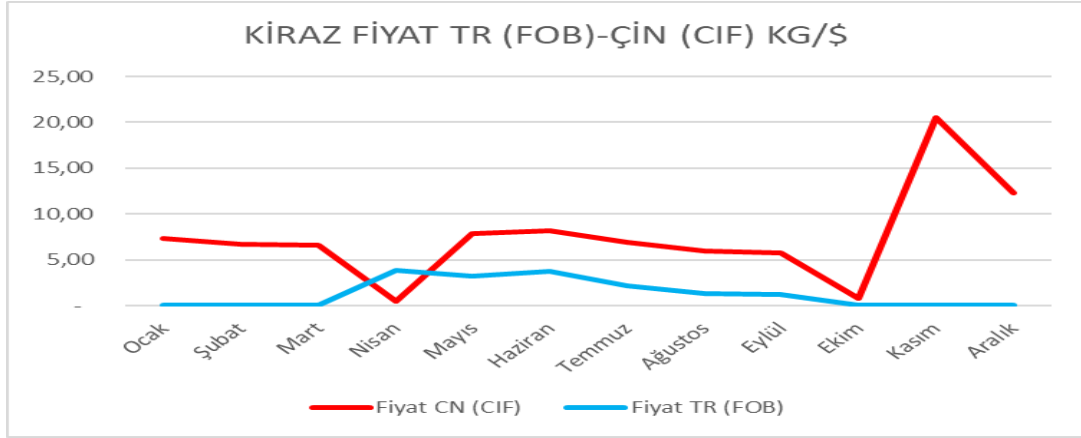
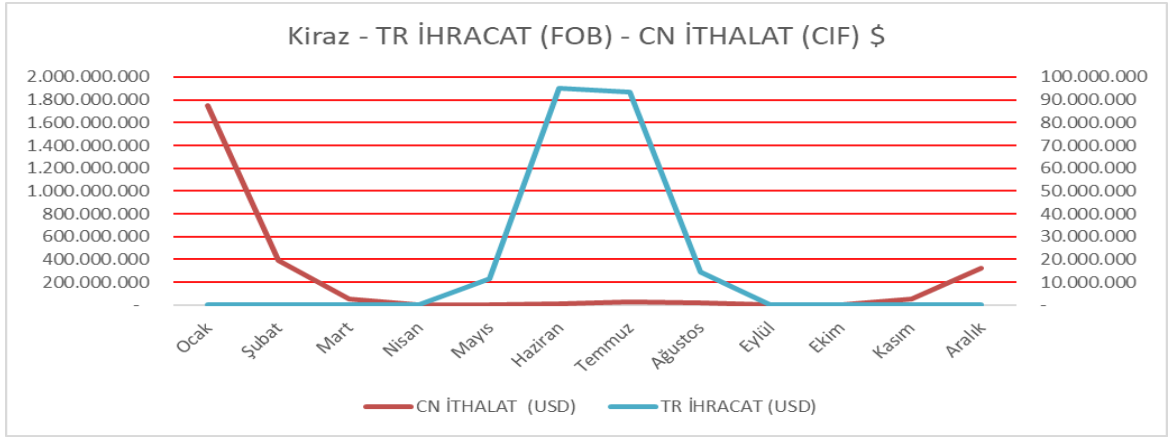
İtalya	Kivi meyvesi (<i>Actinidia chinensis</i> , <i>Actinidia deliciosa</i> ; Kivi meyvesi) , narenciye [portakal (<i>Citrus sinensis</i> cv. <i>Tarocco</i> , cv. <i>Sanguinello</i> , cv. <i>Moro</i>); Portakal], limon (<i>Citrus limon</i> cv. <i>Femminello comune</i> ; Limon)]
Panama	Muz (<i>Musa</i> sp.; Muz), ananas (<i>Ananas comosus</i> ; Ananas)
Kosta Rika	Muz (<i>Musa</i> AAA; Muz) , ananas (<i>Ananas comosus</i> ; Ananas)
Kanada	Kiraz (<i>Prunus avium</i> ; Kiraz. British Columbia), yaban mersini (<i>Vaccinium</i> spp.; Blueberry . British Columbia)
Amerika Birleşik Devletleri	Erik (<i>Prunus salicina</i> , <i>Prunus Domestica</i> ; Plum. California), kiraz (<i>Prunus avium</i> ; Cherry. Washington, Oregon, California, Idaho), üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Grape. California), elma (<i>Malus Domestica</i> ; Elma), narenciye (<i>Narenciye</i>) spp.; California, Florida, Arizona, Texas), armut (<i>Pyrus communis</i> ; Pear. California, Washington, Oregon), çilek (<i>Fragaria ananassa</i> ; Strawberry. California), nektarin (<i>Prunus persica</i> var. <i>nucipersica</i> ; Nectarine. California), avokado (<i>Persea americana</i> ; Avocado . California) , yaban mersini (<i>Vaccinium corymbosum</i> , <i>V. virgatum</i> ve melezleri ; Yaban mersini)
Meksika	Avokado (<i>Persea americana</i> Var. Hass; Avokado), üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Üzüm), böğürtlen (<i>Rubus ulmifo-lius</i> ; Blackberry) ve ahududu (<i>Rubus idaeus</i> ; Raspberry), yaban mersini (<i>Vaccinium</i> spp.; Yaban mersini), muz (<i>Musa</i> spp.; Muz)
Arjantin	Narenciye [<i>Citrus sinensis</i> ; Portakal], greyfurt (<i>Citrus paradisi</i> ; Greyfurt), mandalina (<i>Citrus reticulata</i> ; Mandarin) ve bunların melezleri), limon (<i>Citrus limon</i> ; Limon)], elma (<i>Malus Domestica</i> ; Elma), armut (<i>Pyrus communis</i> ; Armut), yaban mersini (<i>Vaccinium</i> spp.; Yaban mersini), kiraz (<i>Prunus avium</i> ; Kiraz), üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Sofralık üzümler)
Brezilya	Kavun (<i>Cucumis melo</i> ; Kavun)
Peru	Üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Üzüm), mango (<i>Mangifera indica</i> ; Mango), narenciye (<i>Citrus paradisi</i> ; Greyfurt (= <i>Citrus</i> × <i>paradisii</i> , protokol eşanlamlıları)), portakal (<i>Citrus reticulata</i> ; Mandalina) (= <i>Citrus reticulata</i> , protokol eşanlamlısı)) ve bunların melezleri, portakal (<i>Citrus sinensis</i>), limon (<i>Citrus aurantifolia</i>) ve Tahiti limonu (<i>Citrus latifolia</i>)], avokado (<i>Persea americana</i> ; Avokado), yaban mersini (<i>Vaccinium</i> spp.; Blueberry)
Ekvador	Muz (<i>Musa</i> sp.; Muz), mango (<i>Mangifera indica</i> ; Mango)
Kolombiya	Muz (<i>Musa</i> sp.; Muz), avokado (<i>Persea americana</i> ; Avokado)
Uruguay	Narenciye (<i>Citrus</i> spp., limon hariç), yaban mersini (<i>Vaccinium</i> spp.; Blueberry)

Şili	Kivi meyvesi (<i>Actinidia chinensis</i> , <i>Actinidia deliciosa</i> ; Kivi meyvesi), elma (<i>Malus Domestica</i> ; Elma), üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Üzüm), Erik (<i>Prunus salicina</i> , <i>Prunus Domestica</i> ; Erik), kiraz (<i>Prunus avium</i> ; Kiraz), yaban mersini (<i>Vaccinium</i>) spp.; Yaban mersini), avokado (<i>Persea americana</i> ; Avokado), nektarin (<i>Prunus persica</i> var. <i>nektarin</i> ; Nektarin), armut (<i>Pyrus communis</i> ; Armut) , narenciye (<i>Citrus reticulata</i> ve melezleri; Mandalina) , üzüm <i>Citrus_ paradisi</i> ; Greyfurt), portakal (<i>Citrus sinensis</i> ; Portakal) ve limon (<i>Citrus limon</i> ; Limon)]
Avustralya	Narenciye [<i>Citrus sinensis</i> ; Portakal), <i>Citrus reticulata</i> ; Mandalina), Limon (<i>Citrus limon</i> ; Limon), Greyfurt (<i>Citrus paradisi</i> ; Greyfurt), Misket Limonu (<i>Citrus aurantifolia</i> , <i>Citrus latifolia</i> , <i>Citrus limonia</i> ; Limon), Tangelo (<i>Citrus tangelo</i>), tatlı greyfurt (<i>Citrus grandis</i> × <i>Citrus paradisi</i>)], mango (<i>Mangifera indica</i> ; Mango), elma (<i>Malus Domestica</i> ; Elma, Tazmanya), üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Üzüm), Kiraz (<i>Prunus avium</i> ; Kiraz), çekirdekli meyve [Nektarin (<i>Prunus persica</i> çeşidi <i>nektarin</i> ; Nektarin), şeftali (<i>Prunus persica</i> ; Şeftali), erik (<i>Prunus Domestica</i> , <i>Prunus salicina</i> ; Erik), kayısı (<i>Prunus armeniaca</i> ; Kayısı)]
Yeni Zelanda	Narenciye [<i>Citrus reticulata</i> , <i>Citrus deliciosa</i> , <i>Citrus unshiu</i> ; Mandalina), Portakal (<i>Citrus sinensis</i> ; Portakal), Limon (<i>Citrus limon</i> , <i>Citrus meyeri</i> ; Limon)], Elma (<i>Malus Domestica</i> ; Elma), Kiraz (<i>Prunus avium</i> ; Kiraz), üzüm (<i>Vitis vinifera</i> ; Üzüm), kivi (<i>Actinidia chinensis</i> , <i>Actinidia deliciosa</i> , <i>Actinidia deliciosa</i> × <i>Actinidia chinensis</i> ; Kivi meyvesi), erik (<i>Prunus salicina</i> , <i>Prunus Domestica</i> ; Erik), armut (<i>Pyrus pyrifolia</i> , <i>Pyrus communis</i> ; Armut), Erik (<i>Prunus mume</i> ; Japon kayısı , Mei), hurma (<i>Diospyros kaki</i> ; Trabzon hurması), avokado (<i>Persea americana</i> ; Avokado)

EK-2 CHC'nin Başlıca Meyve İthalatçıları

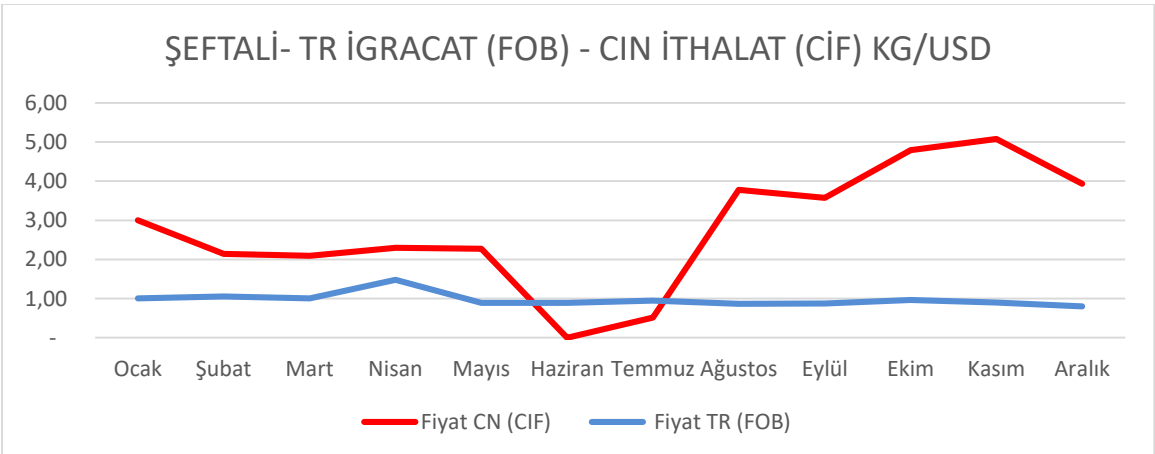
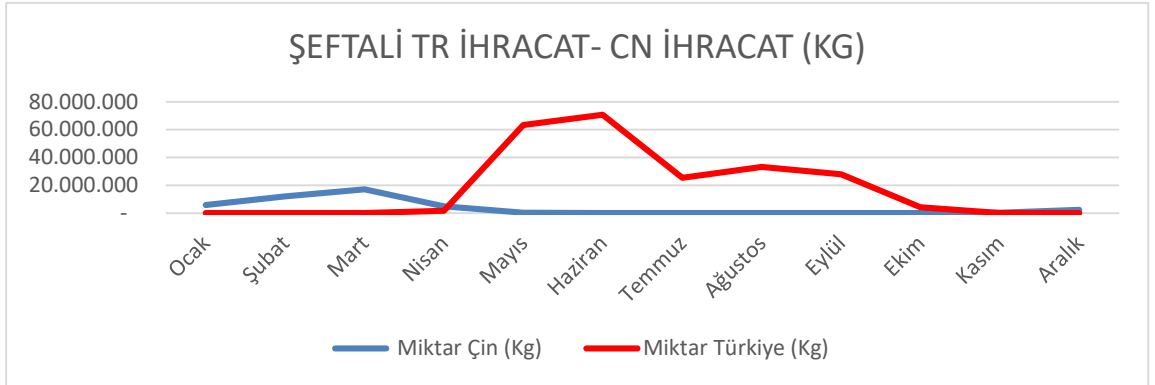
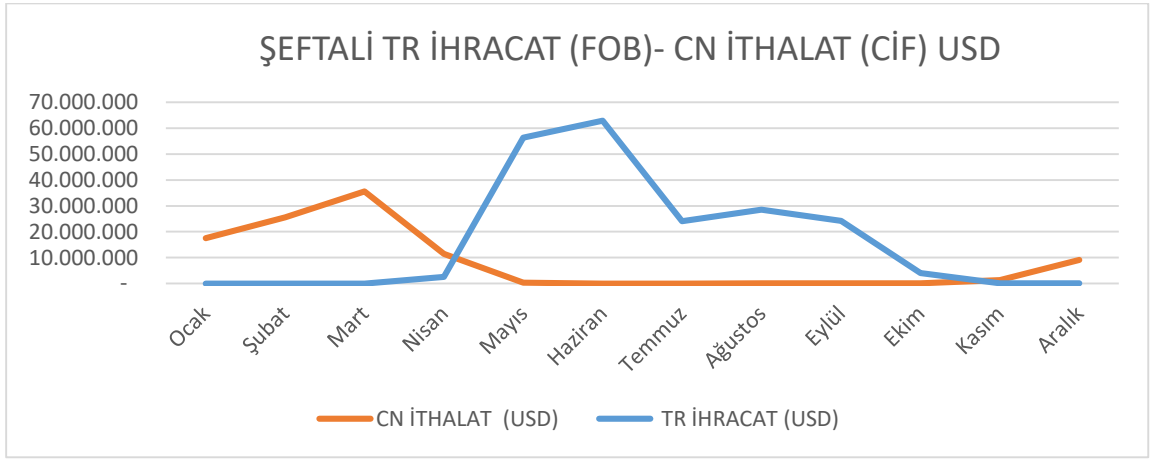
FOSHAN GRACEFUL DYNAMIC IMPORT & EXPORT CO.,LTD
PRECIOUS AND FINE TRADITION CHINESE MEDICINE (GUANGZHOU) CO., LTD
FOSHAN BRILPLUS IMPORT AND EXPORT CO., LTD
MALIPO LONGXIN BORDER TRADE CO., LTD
YOU LIANFENG FOOD TRADE (DALIAN) CO., LTD
ZHEJIANG OHENG IMPORT & EXPORT CO LTD
DANJIANGKOU JIANGZHIZHOU IMPORT&EXPORT CO. LTD
CONG TY TNHH MAU DICH NGU HOA THONG HAI
GUANGXI YIZI IMPORT & EXPORT TRADE CO.,LTD
CONG TY HUU HAN THUONG MAI HOI DINH HA KHAU
YUNNAN SHENGPIN FRUIT AND VEGETABLE IMPORT & EXPORT CO.,LTD
CONG TY HH VAT TU NN CAM HA HA KHAU
LY HAI CHAM
ZHANGZHOU HUAYUAN TRADING CO., LTD
FAIRTRASA HOLLAND B.V.
CONG TY HH NONG TU TRIEU PHONG HA KHAU
HOANG MANH KIEN
CONG TY HH NONG SAN XUONG HAI VAN NAM
MANZHOU LI HENGXIN PINSHANG TRADE CO.LTD
CONG TY TNHH XUAT NHAP KHAU SAN PHAM NONG NGHIỆP THONG HAI THAI PHONG
ТУНЦЗЯНСКАЯ ИМПОРТНО-ЭКСПОРТНАЯ КОМПАНИЯ ЦЗЯТЯНЬ
MANZHOU LI DUOYUAN INTERNATIONAL TRADING CO. LTD
SUIFENHE YUANFENG GROUP ECONOMIC AND TRADE CO. LTD.
MANZHOU LI HENGKUN ECONOMIC AND TRADE CO. LTD
YUNNAN DEYUNSHENG TRADING CO.,LTD
DONGNING COUNTY SHENGTAO IMP/EXP TRADE CO. LTD
NONG LE CHAN
VESSEL : MV OCEAN VENUS
BERNHARD SCHULTE SHIPMANAGEMENT COMPANY LTD C/O PLUM SHIPPING CO LIM 1 3F
BLOCK NO 7 1690 CAI LUN ROAD ZHANG JIANG PU DONG SHANGHAI
GREATHORSE INTERNATIONAL SHIPMANAGEMENT SHANGHAI CHINA для судна VIALLI
FEDERAL CORNWALLIS LTDM/V "FEDERAL DEE"
MV GUO YUAN 28
COMPASS SHIPPING 14 CORP LTD HONG KONG CHINA
VESSEL: MV NEVA
VESSEL: MV JU HUA HAI
TO THE MASTER
ALIZAY 2
FEDERAL EXPRESS CORPORATION
TOP WEAL LTD SHOP 1, TAK CHEONG COURT 15-21 TAK
PRIME ORCHARDS LIMITED
WO HING FOOD (HK) CO LTD.
SHANGHAI CHAOCHUANG INTERNATIONAL TRADING CO., LTD.
JOYFUL FAIRY (FRUITS) LIMITED.RM.1506-7, 15/F., CLIFFORD CENTRE,

Aylar	ÇİN			TÜRKİYE		
	Miktar Çin (Kg)	CN İTHALAT (USD)	Fiyat CN (CIF)	Miktar Türkiye (Kg)	TR İHRACAT (USD)	Fiyat TR (FOB)
Ocak	240.985.604	1.754.129.897	7,28	-	-	-
Şubat	57.881.672	387.959.758	6,70	-	-	-
Mart	8.809.945	57.904.924	6,57	-	-	-
Nisan	1.056	528	0,50	4.303	16.409	3,81
Mayıs	51.367	402.682	7,84	3.551.750	11.392.042	3,21
Haziran	1.561.375	12.835.947	8,22	25.356.575	94.894.933	3,74
Temmuz	4.318.382	29.621.264	6,86	43.367.665	93.358.656	2,15
Ağustos	3.406.689	20.186.220	5,93	10.981.559	14.501.482	1,32
Eylül	1.032.302	5.983.555	5,80	173.565	204.123	1,18
Ekim	78.962	59.752	0,76	-	-	-
Kasım	2.788.485	57.113.872	20,48	-	-	-
Aralık	26.563.523	325.045.072	12,24	-	-	-
TOPLAM	347.479.362	2.651.243.471	7,63	83.435.417	214.367.645	2,57

ŞEFTALİ

Aylar	Miktar Çin (Kg)	CN İTHALAT (USD)	Fiyat CN (USD/Kg)	Miktar Türkiye (Kg)	TR İHRACAT (USD)	Fiyat TR (FOB)
Ocak	5.831.905	17.496.151	3,00	175	176	1,01
Şubat	11.919.423	25.511.817	2,14	330	348	1,05
Mart	17.038.051	35.630.533	2,09	20	20	1,00
Nisan	4.966.026	11.397.152	2,30	1.698.977	2.516.632	1,48
Mayıs	165.834	377.015	2,27	63.208.607	56.407.095	0,89
Haziran	-	-	-	70.540.641	62.867.972	0,89
Temmuz	6.440	3.322	0,52	25.370.785	24.089.059	0,95
Ağustos	9.230	34.867	3,78	33.079.347	28.503.082	0,86
Eylül	4.300	15.375	3,58	27.856.685	24.189.757	0,87
Ekim	3.200	15.354	4,80	4.167.996	3.994.354	0,96
Kasım	264.276	1.342.099	5,08	21.535	19.253	0,89
Aralık	2.308.537	9.085.748	3,94	14.262	11.424	0,80

BEZELYE

Aylar	Miktar Çin (Kg)	CN İTHALAT (USD)	Fiyat CN (USD)	Miktar Türkiye (Kg)	TR İHRACAT (USD)	Fiyat TR (USD)
Ocak	5.831.905	17.496.151	3,00	175	176	1,01
Şubat	11.919.423	25.511.817	2,14	330	348	1,05
Mart	17.038.051	35.630.533	2,09	20	20	1,00
Nisan	4.966.026	11.397.152	2,30	1.698.977	2.516.632	1,48
Mayıs	165.834	377.015	2,27	63.208.607	56.407.095	0,89
Haziran	-	-	-	70.540.641	62.867.972	0,89
Temmuz	6.440	3.322	0,52	25.370.785	24.089.059	0,95
Ağustos	9.230	34.867	3,78	33.079.347	28.503.082	0,86
Eylül	4.300	15.375	3,58	27.856.685	24.189.757	0,87
Ekim	3.200	15.354	4,80	4.167.996	3.994.354	0,96
Kasım	264.276	1.342.099	5,08	21.535	19.253	0,89
Aralık	2.308.537	9.085.748	3,94	14.262	11.424	0,80
	42.517.222	100.909.433	2,37	225.959.360	202.599.172	0,90

